

OKUL ÇEVRE İLİŞKİSİ

MEHMET ÜNLÜ

ATATÜRK İLKOKULU
BEYDAĞ/İZMİR

OKUL ÇEVRE İLİŞKİSİ

- Okul sosyal bir örgüttür. Girdisi ve çıktısı insandır. Girdiyi çevreden alır, belirli bir eğitim sürecinden sonra ürünü tekrar çevreye verir. Bu yüzden çevreyle sıkı bir ilişki içindedir. Bu iş birliğinin tam olarak gerçekleştiği örgütlerde örgüt amacına ulaşır, gerçekleşmeyen örgütlerde ise eğitim örgütü tam olarak amacına ulaşamaz, sorunlar ortaya çıkar.

OKUL ÇEVRE İLİŞKİSİ

- Öğrenci başarısının okulların yapısı veya sosyo-ekonomik koşullarından ziyade aile-okul iş birliği ile arttığı Griffith ve Chu ve Williams tarafından yapı> çalışmalarda tespit edilmiştir. Ancak, öğrenme ve davranış sorunları olan öğrenciler ailelerinin öğretmenlerle yaptıkları görüşmelerin öğrencilerin okul-içi ve okul-dışı faaliyetlerinden ziyade öğrencinin notları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür

OKUL ÇEVRE İLİŞKİSİ

- Öğrencinin okuldaki gelişimi ailenin eğitime verdiği önem ile ilişkilidir. Aile-okul iş birliğinin iki avantajı vardır: Birincisi, ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, motivasyonu sağlar. İkincisi ise, okulun yapısını, değerlerini ve standartlarını tanıyan aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler (Berger, 1987, 96-108).

OKUL-AİLE-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

- Öğrencilerin başarısında okul-aile ve çevre faktörleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çocukları ile ilgilenen, sorunlarını çözmeye çalışan, okulla iş birliğini geliştiren ailelerin çocuklarının başarısı ilgilenmeyen ailelere göre çok daha yüksektir. Okulun etkililiği ve öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-aile iş birliği son derecede önemli görülmektedir (Rosenblatt ve Peled, 2002, 349-367)

OKUL-AİLE-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

- Okul-çevre ilişkileri dört boyutta ele alınabilir;
 1. Çevre kalkınmasına okulun katkıda bulunması,
 2. Okul-aile iş birliği ve aile katılımının sağlanması,
 3. Baskı grupları, gönüllü kişi ya da gruplarla ilişkiler,
 4. Çevrenin eğitime desteğinin sağlanması ve halkla ilişkiler (Pehlivan, 2000, 108).

I. ÇEVRE KALKINMASINA OKULUN KATKIDA BULUNMASI:

- Okulun çevre kalkınmasına katkıda bulunabilmesi için;
- a. Okul, çevrenin yapısını inceleyerek insanların eğitim ihtiyaçlarını saptar, örgün ve gerekirse yaygın eğitim yoluyla karşılamaya çalışır.
- b. Okul, çevre için insan kaynakları hazırlayan bir örgüttür. Bu nedenle çevrenin eğitime ilişkin beklentilerini karşılayarak sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmesi ve kalkınması için insan gücünü yetiştirir.
- c. Okul yönetimi bu etkinliklerde başarılı olabilmesi için çevredeki tüm kamu ve sivil toplum örgütleri ile iletişim kurar, iş birliği yapar, koordinasyon sağlar ve çevreden tepkiler alır (Taymaz, 2001, 197).

I. ÇEVRE KALKINMASINA OKULUN KATKIDA BULUNMASI:

- Okul yöneticiliği konumu, çevrenin okula ilişkin beklentilerini ve okulun bu beklentileri karşılama gücünü kavramayı gerektirir. Çevrenin beklentilerinin sürekli olarak gözden geçirilmesinde de yöneticiye sorumluluk düşmektedir. Yöneticinin görevi, en üst düzeyde bir gelişmeyi gerçekleştirme amacıyla, çevresel ve mesleksel katkıları olanaklı kılıcı dinamik bir denge için, tüm taraflara önerilebilecek geleceğe yönelik girişimlere ilişkin gereksinimlerin dikkate alınmasını ve değerlendirmesini gerektirir (Aydın, 2000, 184).

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- Zorunlu eğitim geçmişe oranla daha uzun bir zamanı kapsamakla birlikte, çocuğun okulda geçirdiği zaman ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana göre hâlâ kısa olduğundan okul öğretmenlerinin aile çevresinde de desteklenmesi gereklidir.
- Öğrencilerin okul başarılarını artırmak hem ailelerin hem de okulun ortak sorunudur. Okul ve aileler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik programlarını düzenlemek ve uygulamak için birlikte çalışabilir
- Okul-aile iş birliği öğrenci başarısının artması, katılım, güdülenme, kendine güven ve davranışların değişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocukların okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı temel bir araçtır.

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- Epstein aile katılımının 6 çeşidini vurgulamıştır (1994):
 1. Temel aile sorumlulukları hakkında okul ailelere yardım eder,
 2. Okul- ev iletişimi,
 3. Aile okula yardım eder(öğretmene aile katılımında yardım etmek),
 4. Evde öğretim etkinliklerine katılma,
 5. İdare, karar verme ve destek için katılım,
 6. Toplumla değiş-tokuş ve iş birliği

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- Ailelerin okul etkinliklerine katılımı ve iş birliği sürecini engelleyen başlıca faktörler şunlardır:
 1. Ana- babaların kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu: Birçok ana-babanın olumsuz okul yaşantılarına sahip olmaları, okula karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır.
 2. Ailelerin ekonomik sorunları: Çoğu zaman ailelerin okula çağrılma nedenleri, kendilerinden ekonomik katkılar istenmesidir. Ekonomik sıkıntılar ailelerin okul etkinliklerine katılımında gönülsüz davranmalarına yol açmaktadır.
 3. Ailelerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması,

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- 4. Ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması,
- 5. Öğretmenlerin olumsuz tutumları: Öğretmenlerin ailelerin okula katılımı için zamanlarının olmadığı ve bu tür etkinliklere yeterince ilgi duymadıkları şeklindeki algıları, okul-aile iş birliğinin en önemli engellerindendir. Oysa aileler, okula nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda öğretmenlerin yol göstermelerini ve kendilerini somut olarak yönlendirmelerini beklemektedirler.
- 6. Ev ve okul kültürünün farklılığı

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- Okul ile aileler arasında iletişim kurulması şu yollarla sağlanabilir:
 1. Veli-öğretmen-öğrenci toplantıları: Ortak katılımı sağlayan bir program hazırlanarak velilere bildirilir.
 2. Karneler: Veliler çocuğun ev ödevi yapma isteği, okuma sevgisi, televizyon izleme alışkanlığı, öğrenmeye karşı tutumu ve evdeki durumu hakkında karne doldurmalıdır.
 3. Okul gazeteleri: Okul gazete çıkarmalı ve ev ödevleri konusunda ipuçları, katılmak istedikleri aile içi etkinlikler ve yaptıkları eğitimsel geziler gibi konularda velilerden yazılar istemelidir.
 4. Kutlama kartları: Çocuğun özel başarı ve davranışlarını kutlama amacıyla öğretmen ve veliler birbirlerine karşılıklı olarak kutlama kartları göndermelidir.

II. OKUL-AİLE İŞ BİRLİĞİ VE AİLE KATILIMININ SAĞLANMASI:

- 5. Veli-öğretmen görüşmeleri

6. Veli panosu: Özellikle veliler için olmak üzere okulun ana girişine bir ilan tahtası asılmalıdır.

7. Velileri bilgilendirme: Çocuğun okulda ne öğrendiği ile ilgili meraklarını gidermek için işlenene konular, haftalık programlar velilere gönderilir.

8. Ödev defterleri: Her öğrencinin, günlük ödevleri ve aldıkları notları yazacakları bir defter tutmalarını sağlayarak öğrenciler izlenir

III. BASKI GRUPLARI VE GÖNÜLLÜ KİŞİ YA DA GRUPLARLA İLİŞKİLER:

- Sosyal ve ekonomik olduğu kadar politik bir girişim olan eğitimi, özellikle düzenli çıkar grupları etkilemek isterler. Bunların kendilerine özgü kamu yararı kavramları ve buna dayalı eğitim felsefeleri olur. Böylece, okulu ve amaçlarını, bu felsefeleri çerçevesine sokmaya çalışırlar. Eğer eğitim mesleği, eğitimin amaçları ve bunların kontrolü konusunda kendi sorumluluğu bakımından sağlam bir felsefeye sahip değilse, düzenli yarar grupları karşısında direnemez
- Çevre, ilgi ve yararların bir araya getirdiği çeşitli gruplara bağlı bireyler topluluğu olduğuna göre, çevrede çeşitli grupların olması olağandır. Bu gruplar dengede olduğu sürece, okul yöneticisini yıpratıcı bir durum meydana gelmeyecektir. Fakat bunlardan biri veya birkaçı çevrede bir güç yapısı kurarsa, okul yöneticisi bu yapıyı iyi tanımak ve gözlemek zorundadır

IV. ÇEVRENİN EĞİTİME DESTEĞİNİN SAĞLANMASI VE HALKLA İLİŞKİLER:

- Okul, öğrencileri yetiştirmenin ötesinde çevre ile iş birliği içinde ayrıca hizmet sunarken karşılığında da destek sağlar. Bu destek, hizmet ve mal şeklinde olur. Çevreden yardım sağlanması, ilgili yasa hükümlerine göre yapılır.
- a) Okuldaki branş ve dallar ile ilgili alanlarda çevredeki başarılı ve tanınmış elemanların okuldaki eğitim etkinliklerine katılmaları sağlanır.
b) Bir kısım uygulamalı derslerin çevredeki ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılması sağlanır. Bu çalışma, kanaat dönemlerinde olduğu gibi yıl sonunda staj şeklinde yapılabilir.

IV. ÇEVRENİN EĞİTİME DESTEĞİNİN SAĞLANMASI VE HALKLA İLİŞKİLER:

- c) Yoksul ve ihtiyacı olan öğrenciler için çevre kuruluşlarından burs, kredi veya parasal destek sağlamak üzere girişimlerde bulunulur.
- d) Okulda yapılacak eğitimde kullanılmak üzere, çevre endüstri ve kuruluşlarından karşılıksız malzeme ve araçlar sağlanır. Ayrıca, okul bina ve tesislerinin bakım ve onarımları için para, malzeme ve işçilik gibi yardım sağlama yolları aranır

IV. ÇEVRENİN EĞİTİME DESTEĞİNİN SAĞLANMASI VE HALKLA İLİŞKİLER:

- Çevreyi tanımaya yönelik çalışmaların yapılması: Okul, içinde bulunduğu çevreden öğrenci alır, yetiştirir ve tekrar topluma verir. Okul yönetimi okulun çevresini, toplumu, sosyal ve ekonomik gelişmelerin toplum yaşantısına etkilerini tanıması ve tanıtması için etkinliklerde bulunmalıdır. Bunun için;
 - a. Öğrencilerin, çevredeki doğal kaynakları, endüstriyel gelişimi sağlayan hammaddeleri tanımaları, yararlanma yollarını öğrenmeleri için girişimlerinde bulunulur.
 - b. Çevrede birey, kuruluş ve kurumların okula karşı ilgileri hakkında öğrencilerin bilgi kazanmaları, olumlu görüş geliştirmeleri sağlanır.
 - c. Çevredeki kamu ve özel kuruluşların, endüstri ve ticaret alanlarında insan gücü ihtiyaçlarının nicel ve nitel özellikleri hakkında bilgi edinmeleri için çalışmalar yapılır.
 - d. Çevredeki ilgililerin okul hakkında bilgi edinmelerini sağlamak üzere tanıtıcı etkinliklerde bulunulur. Okulda sergi, yarışma, anma günleri ve çay gibi etkinlikler düzenlenerek veli ve çevre bireyleri çağırılır.

OKUL-AİLE-ÇEVRE İŞ BİRLİĞİ İLE İLGİLİ MEVZUAT

- Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır. Okulda başlayan birçok eğitsel çalışmalar öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır. Okul yönetimi ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Ancak okul müdürü bu kuruluşları okul emrinde veya okula hizmet edecek kuruluşlar olarak görmeden, aralarındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ile belirli ilkelere göre düzenler (Kanun No:2908), (Tebliğler Dergisi, 29.07.1965, Sayı:1363).

OKUL-AİLE-ÇEVRE İŞ BİRLİĞİ İLE İLGİLİ MEVZUAT

- Okullarda özel yönetmelikle kurulan okul aile birliği dernekler kanununa göre kurulan okul koruma dernekleri genellikle birlikte çalışırlar. Okul aile birliği, okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenler, öğrenci velileri ve isterlerse öğrenci anne ve babalarının oluşturduğu bir birliktir.
- Okul aile birliğinin organları, genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kuruludur. Bu organlar yönetmelik hükümlerine göre çalışır.

OKUL-AİLE BÜTÜNLEŞMESİNİ SAĞLAYABİLMEK İÇİN AŞAĞIDAKİ ÖNERİLER GELİŞTİRİLEBİLİR:

- ✓ Okul-çevre ve özellikle aile iş birliğinin önemi ve bu iş birliğinin geliştirilme yolları açısından okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin çeşitli eğitimlerle bilgi ve beceri kazanmaları sağlanmalıdır.
- ✓ Aileler öğrencinin eğitiminde okulun yanında en etkili kurumu oluşturmaktadır. Öğrenciyi tanımada, yönlendirmede, yeteneğini ve kapasitesini artırmada mutlaka aileyle iş birliğine gidilmelidir. Bunu sağlayabilmek için, çok çeşitli vesilelerle ailelerin okula gelmesi, öğrenci sorunlarını paylaşması, öğretmen ve yöneticiler ile ortak kararlar geliştirmesi ve çocuğunun başarısı için rol alması ve katkıda bulunması sağlanmalıdır.

OKUL-AİLE BÜTÜNLEŞMESİNİ SAĞLAYABİLMEK İÇİN AŞAĞIDAKİ ÖNERİLER GELİŞTİRİLEBİLİR:

- ✓ Aile-okul iş birliğini artırabilmek için posta, telefon, internet, çeşitli dergiler, gazeteler, oturumlar, toplantılar gibi birçok araçtan yararlanılmalı; ailelerin çeşitli etkinliklerden, çocuklarının okuldaki performansından haberdar edilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Okullarda bulunan okul-aile birliğine ilişkin önemli hususlar yönetmeliklerde her ne kadar yer alsa da, bu birliklerin etkili şekilde çalışması sağlanmalıdır.

OKUL-AİLE BÜTÜNLEŞMESİNİ SAĞLAYABİLMEK İÇİN AŞAĞIDAKİ ÖNERİLER GELİŞTİRİLEBİLİR:

- ✓ Okul yönetimi çevrenin eğitime ilişkin beklentilerini karşılayarak sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmesi ve kalkınması için insan gücünü başarılı olabilmesi için çevredeki tüm kamu ve sivil toplum örgütleri ile iletişim kurmalı, iş birliği yapmalı, koordinasyon sağlamalıdır.
- ✓ Okul çevreye ve topluma beklediği hizmeti verebilmeli ve yararlı olabilmelidir. Okullar sadece eğitim- öğretim kurumları değil çevrenin kültür merkezi hâline getirilmelidir. Okul toplum etkinliklerinin merkezi olabilmek için akşamları, hafta sonları ve tatillerde açık olmalıdır. Okul, gece ve gündüz hem yetişkinlere, hem de çocuk ve gençlere açık olmalı, derslerin yanı sıra yetişkinler de okulda sosyal, kültürel ve dinlenmeye yönelik etkinliklere katılmalıdırlar.

Herkesin güzel bir tatil geçirmesini diliyorum
İyi tatiller...